

Lisa 2. Valdkond MINA JA KESKKOND. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

MINA JA KESKKOND						
Üldteema	Kuni 3- aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
SOTSIAALNE KESKKOND						
Mina	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb küsimise korral oma eesnime ja vanuse või näitab sõrmedel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. • Ütleb küsimise korral oma ea aastates või näitab seda sõrmedel. • Teab, kas on poiss või tüdruk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb küsimise korral oma nime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab enda välimust, iseloomuomadusi ja huve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab enda omadusi ja huve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab end tutvustada. • Kirjeldab oma emotsioone ja tundeid. • Teab oma kohustusi ja õigusi.
Kodu, perekond ja sugulased	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb perepildilt ära pereliikmed. • Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. • Teab oma õdede ja vendade nimesid. • Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma perekonda: pereliikmed, vanaema/vanaisa. • Ütleb küsimusel oma vanemate eesnimed. • Kirjeldab oma kodu – korter, maja, eramu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, vanavanemad + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed). • Jutustab oma vanavanematest. • Teab oma kodukoha nimetust (linn, küla) ning nime. • Orienteerub kodukohas, teab kodukoha nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. • Oskab kirjeldada oma kodukohta ja kodu. • Teab kodust aadressi. • Kirjeldab inimeste hoolitsevat käitumist oma kodu ja selle ümbruse suhtes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et pered võivad olla erinevad. • Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.
Lasteaed ja kool	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära oma lasteaia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada oma rühma nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma rühma ja lasteaia nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma lasteaia nime ja asukohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma lasteaia 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab lasteaia aadressi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). • Nimetab rühmas olevaid esemeid. • Teab mõnede rühmakaaslaste ja täiskasvanute nimesid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub lasteaia neis ruumides, mida rühm sagedamini kasutab. • Nimetab rühmas olevaid esemeid ja mänguasju. • Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetaja abi nimed. • Teab rühma reegleid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet. • Kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid ja teab nende otstarvet. • Teab kokkulepitud reegleid rühmaruumis ja õuealal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. • Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi (nt kokk teeb süüa jm). • Teab oma, võõra ja ühise tähendust. • Teab ja järgib reegleid lasteaias - liigutakse vaikselt, uksi suletakse vaikselt, ei trambita) 	<p>asukohta/ümbrust.- lisaksin siia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. • Kirjeldab lasteaia kodukorda ja rühma traditsioone. • Teab kooli kui õppimise kohta. • Teab kooli kui õppimise kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone. • Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib täiskasvanu eeskujul mõnede elukutsete tegevust (nt kokk teeb süüa, arst ravib jm). • Paneb täiskasvanu eeskujul mänguasjad rühmas õigesse kohta. • Matkib lihtsaid töövõtteid (nt nuku toitmine vm). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. • Oskab võtta mängus bussijuhi, müüja, ostja rolli. • Asetab töövahendid kokkulepitud kohta • Osaleb jõukohastes töödes rühmaruumis ja õuealal – mänguasjade koristamine, õppetegevuseks vahendite jagamine, lillede kastmine, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab pereliikmete koduseid toimetusi ning nimetab enda kohustused nende seas. • Kirjeldab oma tegevusi ja mängu nii lasteaias kui ka kodus. • Nimetab tuntumaid elukutseid (nt müüa, bussijuht, arst jm). • Osaleb jõukohastes töödes nii kodus kui ka rühmas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab oma vanemate ameteid. • Kirjeldab üldtuntud elukutseid (müüa, bussijuht, koristaja jm) ja loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. • Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajalikkust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab pereliikmete elukutseid ja ameteid. • Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust. • Paneb märjad riided ise kuivama. • Korrastab oma isiklike esemete hoiukohta (kapp, sahtel). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab töö ja vastutuse tähtsust. • Soovib osaleda jõukohastes töödes nii rühmas kui kodus. • Selgitab raha otstarvet. • Viib etteväetud tööd lõpule.

		lauakatmine, tolmu pühkimine jm				
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid. • Nimetab erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. • Nimetab teisi rahvusi ja keeli. • Suhtleb teisest rahvusest lastega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, millal heisatakse lipud ja lauldakse hümnid. • Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. • Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Soome, Läti, Venemaa, Rootsi). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). • Teab koduvalla/linna sümboleid. • Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. • Nimetab teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone.
Tähtpäevad, pühad ja kombed	<ul style="list-style-type: none"> • Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (nt vastlaliu laskmine vm). 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb jõukohasel viisil kodumaale tähtsate päevade tähistamisel. • Räägib oma sünnipäevast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuntumaid rahvakalendri tähtpäevi ja teab tuntumaid tegevusi, mida neil päevadel tehakse (vastlapäev, kadri- ja mardipäev, jaanipäev). • Kirjeldab tähtpäevi peres. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. • Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev jm) • Kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma kodus. • Nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. • Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias (kolmekuningapäev, volbripäev, hingedepäev, jm).
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud	<ul style="list-style-type: none"> • Jätab meelde tuletamise korral ära minnes hüvasti 	<ul style="list-style-type: none"> • Meelde tuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, tänab, palub. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab üldtuntud viisakusreegleid. • Teab mõistete <i>hea</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib üldtuntud viisakusreegleid. • Mõistab vastutust 	<ul style="list-style-type: none"> • Põhjustab viisakusreeglite ja lauakommete 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab mõistete <i>ausus ja autus</i> tähendust ja oskab

käitumisi	(lehvitab). • Mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist.	• Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. • Palub sõbra käest vabandust.	ja <i>paha</i> tähendust. • Palub sõbra käest vabandust. • Tunneb ja järgib lauakombeid. • Oskab oma emotsioone väljendada teisi arvestavalt.	oma tegude ja käitumise eest.	järgimise vajadust.	vastavalt käituda. • Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris jm) • Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	• Osutab või ütleb küsimisel oma sõbra nime.	• Nimetab küsimise korral oma sõprade nimesid.	• Selgitab küsimisel, kes on sõbrad. • Oskab põhjendada, miks peab sõpra hoidma. • Loob lühiajalisi sõprussuhteid.	• Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.	• Oskab põhjendada, miks on hea omada sõpra/sõpru. • Loob püsivaid sõprussuhteid.	• Oskab luua ja hoida sõprussuhet. • Teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. • Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	• Lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud kaaslast.	• Oskab haiget saanud sõpra lohutada. • Arvestab kaaslasega: ootab oma järjekorda, jagab vahel oma asju.	• Oskab sõpra lohutada ja abistada.	• Oskab andeks anda ja leppida. • Arvestab oma vajadustest ja huvidest erinevate vajaduste ja huvidega.	• Abistab vajadusel nõrgemat. • Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides. • Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda.	• Pakub oma abi kaasinimestele oma võimaluste ja võimete piires. • Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata.
Suhtumine		• Nimetab, mille	• Kirjeldab inimeste	• Oskab kirjeldada	• Väljendab oma	• Oskab

erinevustesse		poolest inimesed on erinevad (nt vanus, kasv, juuksed vm)	erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev).	inimeste erinevusi ja teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuuldeaparaat jm).	käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda (nt näitab üles viisakat huvi teise tegevuse vastu, mis ei pruugi endale meeldida).	kaasinimestega tähelepanelikult käituda. <ul style="list-style-type: none"> • Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. • Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Tervise väärtustamine		<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mida tuleb teha, et olla terve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on haigus. • Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, hea tuju, meeldivad suhted). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab kuidas hoida enda ja teiste tervist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. • Oskab selgitada, et suitsetamine sh passiivne suitsetamine (viibimine tubakasuitsuses keskkonnas) ja alkoholi tarvitamine kahjustavad tervist.
Hammaste tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Osutab küsimisel hammaste hooldamiseks vajalikele vahenditele (hambahari ja hambapasta). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab hammaste eest hoolitsemisega seotud vahendeid ja tegevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesu, tervislik toitumine, hambaarsti külastus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib hammaste hooldamise nõudeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab põhjendada, miks tulevad ära piimahambad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad). 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud). • Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.

Tervislik toitumine	<ul style="list-style-type: none">• Osutab küsimisel erinevatele toiduainetele.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab toiduaineid.• Oskab iseloomustada toidu maitset (magus, hapu, soolane, kuum, külm)	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	<ul style="list-style-type: none">• Teab, missugused on kahjulikumad toiduained ja missugused kasulikumat.• Oskab selgitada, kust pärinevad igapäevased toiduained (nt kohupiima tehakse piimast, leiba teraviljast).	<ul style="list-style-type: none">• Selgitab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerand kas kartuli, riisi või makaronidega, veerand liha või kalaga).	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	<ul style="list-style-type: none">• Osutab küsimise peale kehaosadele – pea, käed, jalad jm.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab inimese kehaosi.	<ul style="list-style-type: none">• Teab, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina.	<ul style="list-style-type: none">• Oskab nimetada kehaosi ning teab nende vajalikkust	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab erinevaid meelelundeid (kuulmis- ja tasakaaluelund, nägemis-, haistmis- ning maitsmiselund).• Teab poisi ja tüdruku erinevusi.	<ul style="list-style-type: none">• Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad hoida neid tervena.
Ohutus ja turvalisus	<ul style="list-style-type: none">• Osutab/nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (käärid, nuga).	<ul style="list-style-type: none">• Oskab õnnetuse korral täiskasvanult abi paluda.• Teab, et lapsed ei liigu tänaval ilma täiskasvanuta.• Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (rõdu, trepid, kuum toit, vedelik, lahtine tuli, kemikaalid, elekter).• Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes	<ul style="list-style-type: none">• Oskab ohutult käsitseda kääre ja nuga.• Nimetab hädaabinumbri 112 ja teab, kuidas seda kasutada.	<ul style="list-style-type: none">• Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud).• Selgitab, kuidas käituda eksinuna maal/linnas või metsas.	<ul style="list-style-type: none">• Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus)• Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates olukordades.

			kohtades nt. tänaval, liivakarjääris, ehitusel, jalgrattasõit kiivrita).			
TEHISKESKKOND						
Ehitised		<ul style="list-style-type: none"> Tunneb ära oma kodu ja lasteaia. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja sisustus. 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab maja ehituseks vajalikke materjale. Nimetab erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab oma kodu ja selle ümbruskonda Kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab vanaaja kodu ja selle sisustust. Nimetab vanaaja kõrvalhooneid ja nende otstarvet. Nimetab teenindusasutusi ja teab nende vajalikkust teab kodukohale olulisi ehitisi (raekoda, kirikud jm)
Kodumasinad	<ul style="list-style-type: none"> Oskab küsimise korral osutada/nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat, teab nende otstarvet. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab kodumasinat ja seadmetega seotud ohte. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab erinevaid keerulisemaid kodumasinaid ja elektroonikat, teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab erinevaid keerulisemaid kodumasinaid ja elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	<ul style="list-style-type: none"> Osutab küsimisel tänaval sõitvatele autodele, bussidele. Nimetab küsimise 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab/kirjeldab erinevaid sõidukeid – buss, traktor, rong, auto. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet. (buss, rong on 	<ul style="list-style-type: none"> Teab eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab mõnda põllutöömasinat, välimust ja otstarvet. Teab kuidas 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab või kirjeldab erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (teerull,

	korral sõidukeid.		ühistranspordivahend , traktor on põllutöödeks, asjade transpordiks) • Teab jalgrattaga sõitmise ohutusnõudeid.	• Oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet).	käitunud ühissõidukist väljudes.	kraanaauto, prügiauto jm). • Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise reegleid.
Valgusfoor, liiklusmärgid ja tänava ületamine	• Osutab küsimisel autoteele ja kõnniteele. • Osutab küsimisel valgusfoorile.	• Teab mõisteid kõnnit- ja sõidutee. • Mõistab valgusfoori tulede tähendusi ning kirjeldab autode ja jalakäijate käitumist konkreetse tule korral. • Teab tuntumate liiklusmärkide tähendusi (ülekäigurada).	• Teab, kuidas sõiduteed ületada ja liigelda kergliiklusteel. • Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. • Teab liiklusmärkide tähendusi.	• Teab kuidas ületada maanteed. • Põhjustab, miks on vaja liikluseeskirju täita.	• Teab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal. • Teab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid. • Ületab iseseisvalt sõiduteed.	• Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. • Teab liiklemise erinevusi maal ja linnas. • Teab, kuidas ületada ristmikku
Helkur, turvatool ja -vöö		• Teab turvavööd ja turvatooli.	• Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	• Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.	• Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda	• Teab, kuhu kinnitada helkurribad.
LOODUSKESKKOND						
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng.	• Leiab loodusest ja pildilt puu, lille, seene jm. • Nimetab osutamise korral metsa, muru, lille, puud.	• Näitab/nimetab taimede maapealseid osi (leht, vars, õis). • Nimetab tuttavaid lilli. • Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ja nimetuse	• Nimetab tuntuimaid seeni ja kirjeldab neid, mis kasvavad kodukoha metsas. • Nimetab ja kirjeldab tuttavaid puid, lilli, köögi- ja aedvilju.	• Tunneb kirjelduse järgi ära ning oskab ka ise kirjeldada õpitud puu- ja juurvilju.	• Nimetab teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel. • Nimetab 3-4 lehtpuud ja viljapuud.	• Nimetab ning kirjeldab aias ja metsas kasvavaid taimi. • Nimetab leht- ja okaspuude (mis ei ole viljapuud) vilju (nt kastanimuna,

		järgi. • Eristab okaspuud lehtpuust.				tammetõru, käbi). • Nimetab 4-6 lilleliiki.
Loomad: <i>erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab mänguasjade seast ja pildilt tuntumaid loomi (kass, karu, koer, jänes) • Nimetab tuntumaid koduloomi. • Osutab küsimise korral looma erinevatele kehaosadele. • Osutab küsimise korral linnule, putukale, kalale ja konnale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuntud kodu- ja metsloomi ja matkib nende hääliitsusi. • Nimetab tuttavaid putukaid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab küsimise korral tuntud loomade iseloomulikke tunnuseid. • Nimetab vee-elanikke. • Nimetab linnu kehaosi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuttavaid loomi, kirjeldab nende välimust, elupaiku ja eluviise. • Teab putukate elupaiku. • Nimetab tuntumaid linde. • Nimetab 3-4 putukat. • Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab erinevate loomade seast need, kes elavad Eestis. • Oskab põhjendada, miks mõned linnud lendavad soojale maale. • Nimetab tuntumaid paiga- ja rändlinde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust (põhja- ja lõunamaa loomad). • Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus, poegade toitmine). • Kirjeldab putukate välimust ja nende elupaiku. • Nimetab 2-3 liiki kalu.
Öö ja päev: <i>nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Osutab küsimisel päikesele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, et öösel on pime ja päeval valge. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab öö ja päeva erinevusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab ning iseloomustab päeva ja ööd ning teab päeva ja öö seoseid taimede ja loomade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ööpäeva, nädalat, aastaringi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus	<ul style="list-style-type: none"> • Osutab küsimisel veele, lumele. • Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Osutab küsimisel soojale ja külmale. • Teab, et taimed vajavad vett, valgust ja soojust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele. • Teab, et taimed ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab küsimisel, et lumi ja jää muutuvad sulades veeks 	<ul style="list-style-type: none"> • Põhjendab, miks on õhk inimestele, loomadele ja taimedele vajalik. 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja

taimedele ning loomadele.	toitu.		loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.			inimestele.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	<ul style="list-style-type: none">• Osutab küsimise korral suvele ja talvele (pildil).• Nimetab mõned suvele ja talvele iseloomulikud tunnused.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid ja tegevusi.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab kõiki aastaegu ja neid iseloomustada.• Teab, et inimene saab loomi talvel aidata.	<ul style="list-style-type: none">• Kirjeldab inimeste iseloomulikke tegevusi seoses aastaegadega võrdleb suve ja talve tunnuseid• Teab kuidas loomi ja linde talvel aidata ning oskab seda teha.	<ul style="list-style-type: none">• Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid muutusi kirjeldada.• Nimetab loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaegadest.	<ul style="list-style-type: none">• Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Ilmastik: erinevad ilmastiku nähtused	<ul style="list-style-type: none">• Matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi.• Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab aastaegadele iseloomulikke ilmastikunähtusi.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.• Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	<ul style="list-style-type: none">• Selgitab ilmastiku muutuste seost taimedele, loomadele ja inimestele.	<ul style="list-style-type: none">• Kirjeldab ilmastikunähtusi erinevatel aastaegadel.	<ul style="list-style-type: none">• Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.

Lisa 3. Valdkond KEEL JA KÕNE. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

KEEL JA KÕNE						
Üldteema	Kuni 3-aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
Suhtlemine	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal. • Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut. • Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega. • Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1–2sõnalise ütlusega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga. • Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, palve küsimine jm). • Kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1–2 lausungiga. • Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega. • Loeb peast või kordab järele 1–2 realist luuletust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algatab ise aktiivselt suhtlust. • Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostevuses. • Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. • Kommenteerib enda ja kaaslase tegevust (räägib, mida tehti) 2–3 lausungiga. • Räägib 2–3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. • Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?). • Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. • Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid. • Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust. • Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?). • Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. • Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega. • Annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/ korralduste abil. • Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. • Jutustades seob 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtlus eesmärkidest. • Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlus olukorrast (kodu, võõras koht). • Mõistab kaudseid ütlusi (nt Ruumis on aken lahti. Otsene ütlus: Pane aken kinni! Kaudne ütlus: Mul on jahe). • Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. • Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva

				<p>suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval). • Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/ luuletusi. • Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega. 	<p>lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid. 	<p>info.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi). • Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust). • Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.
Grammatika	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1–2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o Mikk tahab õue minna). • Kasutab üksikuid käände- ja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab 2 ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid. • Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme. • Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt Joonista! Istu!). • Kasutab kõnes õigesti tegusõna 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid. • Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga). • Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. • Kasutab kõnes nud- ja tud-kesksõnu (nt söödud - söönud). • Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem - kõige suuremkiju). • Kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini). • Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb p.o loeb; mõmmi maga p.o mõmmi magab; lillene p.o lilleline; seen kasvab all kuuse p.o seen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina). • Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: hommikust õhtuni).

	<p>omastav, osastav, tegusõna 1.pööre).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2–3 vormis. • Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekti-objekti suhe (issi anna pall). 	<p>kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõidab, laulavad).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida). 		<p>mängiksin).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga). • Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel). 	<p>kasvab kuuse all) ning osutab neile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, autosid). • Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (poeb-pugema; siga-sead). • Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... , sest ...), tingimust (kui ..., siis), eesmärki (... , et ...).
Sõnavara	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma kogemustega seotuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis. • Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu p.o kiisu, anna, opa p.o võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii). • Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi. • Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud. • Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu. • Kasutab kõnes 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab 3 ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask - puud; tuvi, kajakas - linnud). • Kasutab kõnes objektide osade/ detailide nimetusi (käpad, saba, rool). • Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmuits, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike - pikk, must - puhas). • Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav). • Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme. • Kasutab kõnes mõningaid sama tähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab). • Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline). 	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. • Kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu

	<p>kindlas tähenduses tuttavas olukorras.</p>	<p>mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks. 	<p>laulja).</p>	<p>päev, õhtu, öö.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja - tikumaja; nuga õuna koorimiseks - õunanuga). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb - veeretab; sõidab - sõidutab). • Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos). 	<p>mõtlen, arvan, julge, lahke).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. • Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu. • Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast). • Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad).
Hääldamine	<ul style="list-style-type: none"> • Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna. • Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris. • Hääldab õigesti enamikku häälikuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma kõnes tuttavaid 2–3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbis truktuuris. • Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest 	<ul style="list-style-type: none"> • Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid. • Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. • Hääldab õigesti Võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt

	nt a, e, i, o, u, p, m, t, l .	(erandid võivad olla r, s, k, õ, ü) .	häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne).	<ul style="list-style-type: none"> • Hääldeb õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades. • Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan). 		Fanta, šokolaad).
Kirjalik kõne	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. • Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste. • Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass - kass, pall - sall, tuba - tupp), osutades pildile või objektile. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. • Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. • Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a hääliku ühendites). • Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). • Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime). 	<ul style="list-style-type: none"> • Häälleb täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. • Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas. • Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli - kolli (IIIv); koli - kolli (IIv); koli - kooli (IIIv); koli - kooli (IIv)). • Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ja kirjutab enamikku tähti. • Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli. • Häälleb õigesti 1-2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu. • Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt lähen koli). • Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi

					ja tänavanimed, sildid).	teistest pikemat häälikut. • Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. • Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll - kool; linna – lina (III v); tibu - tippu). • Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.
--	--	--	--	--	--------------------------	---

Lisa 4. Valdkond MATEMAATIKA. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

MATEMAATIKA						
Üldteema	Kuni 3-aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	<ul style="list-style-type: none"> Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall). Leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu kirjeldatud eset (nt kolme erineva nuku hulgast – <i>leia sinise kleidiga nukk</i>; erinevate mänguasjade hulgast – <i>leia kaks karu</i>). Juhendamisel osutab esemetele, mida on üks ja mida on palju. 	<ul style="list-style-type: none"> Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi hulgaks. Leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks. Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele mitu on?. 	<ul style="list-style-type: none"> Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka. Paaride moodustamisega (üks ühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt. Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni. 	<ul style="list-style-type: none"> Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud). Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui. Tutvub arvudega 10ni. 	<ul style="list-style-type: none"> Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. Oskab nimetada antud arvule eelnenevat/järgnevat arvu. Tunneb numbrimärke. Võrdleb arve(on suurem kui, on väiksem kui). Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab. 	<ul style="list-style-type: none"> Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi. Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine	<ul style="list-style-type: none"> Juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast 	<ul style="list-style-type: none"> Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur- väike) 	<ul style="list-style-type: none"> Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem-väiksem), 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem-madalam). 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius,

	suurema või väiksema eseme.		pikkuse (pikem-lühem), laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab mõisteid.	<ul style="list-style-type: none"> Järjestab kolm eset suuruse, pikkuse laiuse ja kõrguse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema-väiksema sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. Hindab kaugust silma järgi. Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahenditega. Järjestab raskuse ja paksuse järgi. 	<p>kõrgus jm).</p> <ul style="list-style-type: none"> Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kr ja sent ning kasutab neid mängutegevustes. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetrilised kujundid	<ul style="list-style-type: none"> Leiab täiskasvanu juhendamisel katsetuste kaudu sarnase kujundi (ümmargune, kandiline) üksühese vastavuse teel (nn toppimismängud). 	<ul style="list-style-type: none"> Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu. 	<ul style="list-style-type: none"> Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoes, õues, tänaval. 	<ul style="list-style-type: none"> Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast. 	<ul style="list-style-type: none"> Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse jm järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).
Orienteerumine ajas		<ul style="list-style-type: none"> Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus. 	<ul style="list-style-type: none"> Leiab astaaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses vm). Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi). 	<ul style="list-style-type: none"> Teab ööpäeva osi hommik-päev-õhtu-öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile-täna-homme. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. Eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja-päeva. Määrab kellaega täistundides. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem-varem, noorem-

						vanem. • Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi.
Orienteerumine ruumis	• Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale.	• Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees-taga.	• Määrab teiste laste ja esemete asukoha enda suhtes: ülal-all, kõrval, ees-taga (minu ees, minu taga jne).	• Määrab enda asukoha teiste laste ja asjade suhtes. • Määrab vasakut ja paremat poolt.	• Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal. • Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	• Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.

Lisa 5. Valdkond KUNST. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

KUNST						
Üldteema	Kuni 3-aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
Kujundamine ja väljendamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb meeldetuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile. • Suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed. • Abistab täiskasvanut erinevate liivast ja lumest jne vormide moodustamisel. • Muudab olemasolevaid vorme ja väljendab soovi nende taastamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest. • Leiab juhendamise abil konkreetset värvi (punane, kollane, sinine, roheline) eseme teiste antud esemete (mänguasjade, pliiaatsite, paberi jne) hulgast. • Leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab põhivärve ning lisaks rohelist, roosat, musta, pruuni. • Oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone. • Valib tööks meeldivad toonid ja värvid ning põhjendab oma valikut. • Juhendamisel voolib ümar- ja piklikke vorme. • Kirjeldab ja kasutab esemetele ja nähtustele iseloomulikke värvusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks. • Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone (hele ja tume mänguauto). • Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt. • Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogunud sündmustest kui ka oma fantaasiatest. • Valib mõtte teostamiseks sobivaimana 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib sobiva taustatooni meeleolust, aastaegadest jm kujutatavast lähtuvalt. • Tausta värvimisel annab edasi pildi meeleolu, iseloomu, kasutades juhendamisel ja meeldetuletamisel seni omandatud tehnilisi võtteid. • Juhendamisel segab värve uute värvitoonide saamiseks. • Paigutab esemed jm kujutataval töö suurusuhetest lähtuvalt. • Esemete kaunistamisel ja nende iseloomu edastamisel kasutab õpitud oskusi (triibud, jooned, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamisel. • Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades. • Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevustest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast. • Rõhutab kõige tähtsat oma töös värv, suuruse või asukoha valikuga. • Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).

				tunduvad vahendid.	täpid, pintslivajutused jne). <ul style="list-style-type: none"> • Pärast tööjuhiste kordamist segab ja hele-tumestab värve. • Kujutab juhendamisel inimest liikumises, muutes jäsemete asendit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujutab objekte erinevates vaadetes, näiteks liikuva inimese kujutamiseks muudab tema keha asendit.
Kujundamine	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab vaid selleks ettenähtud kohta. • Matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega. • Kritiseldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, papptaldrikut jne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega neid sinna spontaanselt paigutades. • Laob 3-4 tuttavast geomeetrisest kujundist esemeid, loomi jne. • Suunamisel ja tähelepanu juhtimisel lisab valmivale esemele iseloomulikke detaile. • Kaunistab valmistatud eseme vahendeid (nt voolimispulka jne) kasutades või detaile lisades. • Koostab mängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääriks kaunistamiseks. • Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega. • Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonil või templi abil selle omavalitult kohale esemel. • Lükib varieeruva kuju, suuruse ja värviga elementidest (helmed, seemned, nõõbid) nõõrile rütmilise jada, luues 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab looduslikku materjali koos tehiskuga ja kujundab lihtsamaid mustreid, esemeid jms. • Kasutab esemete kujundamisel lihtsaid trükke, jäljendite vajutamist; ruumiliste esemete puhul väikevormide liitmist, pigistamist. • Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist. • Kirjeldab ja kasutab lihtsamaid eesti rahvusmotiive. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset. • Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab oma valikut põhjendades koha, kuhu see sobib. • Voolib omapärase vormiga eseme ja kaunistab selle, valides värvi, kaunistusmotiivid ja tehnoloogia. • Aitab kujundada tähtpäevadega seotud peolauda ja ruumi.

			ja vabas tegevuses (mosaiikmängud) lihtsaid mustreid.	kaelakee vms.		
Voolimine	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju. • Juhendamisel tükeldab voolimismaterjali. • Tegevust jälgendades vajutab voolimismassi auke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetajat jälgendades muljub, näpistab, rullib, veeretab voolimismaterjali. • Teeb sõrme või pulga abil pehmesse voolimismassi jäljendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Annab voolitud ümarvormile erinevaid nimetusi. • Rullib savitükki ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete jne iseloomulikke tunnuseid. • Vajutab ümarvormi pihkude või sõrmede abil õhemaks, pigistab ja venitab savi sellele teise kuju andmise eesmärgil. • Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes. • Juhendamisel kasutab voolimispulka voolimismassi tükeldamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades. • Ühendab voolitud detaile omavahel. • Nii ümar- kui piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid. • Kasutab valmisvorme iseseisvalt (liivast ehitamiseks, juhendamisel piparkooke vms valmistamiseks). • Veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale (pabermassi, vaha). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi. • Kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, mustri tegemisel iseseisvalt. • Voolib juhendamisel ka ühest savitükist venitades ja pigistades välja terviku erinevaid osi. • Ümarvorme ning ümar- ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid. • Juhendamisel silub peale väiksemate detailide lisamist ühenduskohad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära (nt vajadusel soojendab, niisutab). • Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid. • Kasutab uusi voolimismaterjale õpetaja abiga. • Niisutab vajadusel voolitava eseme pinda ühenduskohade silumiseks. • Kasutab iseseisvalt voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel. • Oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ja neid õõnesvormideks muuta.
Joonistamine	<ul style="list-style-type: none"> • Kritiseldab varasemast 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekitab iseseisvalt jämedate joonistus- 	<ul style="list-style-type: none"> • Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistus 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab pinna katmiseks kallutatud 	<ul style="list-style-type: none"> • Värvib oma joonistatud või

	<p>liikuvama ja vabama käega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel tõmbab jämedate joonistamisvahenditega erinevaid jooni. 	<p>vahenditega (rasvakriidid jms) erinevaid jälgi püsides paberi piirides.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meeldetuletamisel hoiab paberit kinni, hoiab õigesti pliiatsit ja teisi joonistusvahendeid. 	<p>vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta. • Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni. • Suudab kujundada naturile sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest. 	<p>vahendeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täiendavad ja muutuvad keerukamaks. • Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjooni. • Tõmbab ühtlase joone lihtsa šablooni või joonlaua järgi. 	<p>pliiatsit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsiga, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust. • Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat. • Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeleolu ning täidab pinda. • Värvib enamasti kontuuri ületamata. 	<p>värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt. • Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni. • Joonistab kontuuriga kujutavad objektid.
Maalimine	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel kannab värvi pintsliga paberile spontaansete teadvustamata liigutustega. • Juhendamisel jätab paberile jäljendeid värviga kaetud švammiga, templiga jne. • Juhendamisel teeb näpuvärviga paberile erineva suunaga sirgeid ja kaarjaid jooni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu. • Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega. • Teeb näpuvärvidega punkte, jooni, katab pindu. • Võtab pintsliga värvi, juhendamisel loputab pintslit vees. • Vajutab templiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks. • Ümarvormi joonistab värvilaigu suurendamise teel. • Suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintslit peale kasutamist. • Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu. • Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja – tõmmetega. • Suunamisel loob maalile tausta, jätab vähe katmata pinda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel heletumestab värve ja segab omavahel põhivärve. • Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel. • Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid. • Suunamisel oskab valida kujutatavast 	<ul style="list-style-type: none"> • Segab värve uute toonide saamiseks segamisel ja töö peal. • Kasutab töös eri jämedusega pintslid. • Loputab pintslit piisava sagedusega ja väldib värvide liigset määrdumist. • Kasutab töös pintslit erinevaid osi. • Alusjoonistust kasutades arvestab maalimisel objektide piirjooni.

		erinevatele pindadele jäljendeid, kattes templi värviga.	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitusel kasutab töös pintslit erinevaid osi ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid. 		<p>lähtuvalt tööle sobivat tausta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt. • Peseb ja kuivatab pintslit enne järgmise värvi kasutamist. 	
Meisterdamine	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib paberi küljest tükke, asetab paberist väljalõigatud kujundid liimiga kaetud paberile. • Puistab liimisele pinnale seemneid, sulgi, lõngajuppe. • Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku tegutsemiseks pakutud materjali. Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Katab aluspinna liimiga, puistab või asetab sellele erinevaid objekte nii looduslikke, kui tehismaterjalist. • Kortsutab pehmet paberit, rebib paberist ribasid, tükikesi, asetab neid ettevalmistatud pinnale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda ettenähtud joont. • Katab liimiga talle näidatud pinna ja juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid. • Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale. • Kortsutab erineva paksusega paberit. • Matkib täiskasvanu tegevust lihtsa mänguasja valmistamisel. • Voldib paberi pooleks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest. • Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (helmeid, nõöpe) kettide, kaunistuste jne valmistamiseks. • Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid. • Voldib paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt kaardi, raamatu, liniku). 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõikab iseseisvalt paberist geomeetrilisi kujundeid. • Rebib lihtsamaid kujundeid. • Kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega. • Kasutab suunamisel materjali (nt liimi, kleeplinti, riidet) otstarbekalt. • Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujundab või täiendab oma tööd kleepides sellele iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke. • Lõikab kääridega lihtsaid kumerate piirjoontega kujundeid. • Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte (paat, lennuk, müts). • Punub sirgetest ribadest lihtsa pinna (järjehoidja, linik). Juhendamisel teeb jämedast lõngast või paelast keerupaela, punub kolmeharulist

				<ul style="list-style-type: none"> • Valib meelepärased meisterdamisvahendid (loodusliku ja tehismaterjali, paberit jm) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö. 		<p>palmikut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma võtteid.
<p>Kujutamine ja väljendamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb meeldetuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile. • Suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed. • Abistab täiskasvanut erinevate liivast, lumest jne vormide moodustamisel. • Muudab olemasolevaid vorme ja väljendab soovi nende taastamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest. • Leiab juhendamise abil konkreetset värvi (punane, kollane, sinine, roheline) eseme teiste antud esemete (mänguasjade, pliiatsite jne) hulgast. • Leiab kritselduste hulgast nime (tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab põhivärve ning lisaks rohelist, roosat, musta ja pruuni. • Oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone. • Valib tööks meeldivad toonid ja värvid ning põhjendab oma valikut. • Juhendamisel voolib ümar- ja piklikke vorme. • Kirjeldab ja kasutab esemetele ja nähtustele iseloomulikke värvusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks. • Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone (hele ja tume mänguauto). • Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt. • Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib sobivama taustatooni meeleolust, aastaegadest jm kujutatavast lähtuvalt. • Tausta värvimisel annab edasi pildi meeleolu, iseloomu, kasutades juhendamisel ja meeldetuletamisel seni omandatud tehnilisi võtteid. • Juhendamisel segab värve uute värvitoonide saamiseks. • Paigutab esemeid jm kujutataval töö suurusuhtest lähtuvalt. • Esemete 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone kunstilises tegevuses • Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades. • Rõhutab kõige tähtsat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga. • Tunneb ümbritsevas erinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine). • Jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevusest, omavahelistest

				<p>sünnimustest kui ka oma fantaasiast.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid. 	<p>kaunistamisel ja nende iseloomu edastamisel kasutab õpitud oskusi (triibud, jooned, täpidjne).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pärast tööjuhiste kordamist segab ja hele-tumestab värve. • Kujutab juhendamisel inimest liikumises, muutes jäsemete asendit. 	<p>suhetest ning tegevusajast ja –kohast.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kujutab objekte erinevates vaadetes, näiteks liikuva inimese kujutamises muudab tema keha asendit.
Kujundamine	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab vaid selleks ettenähtud kohta. • Matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega. • Kritiseldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust. 	<p>Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, papptaldrikut jne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega neid sinna spontaanselt paigutades. • Laob 3-4 tuttavast geomeetrisest kujundist esemeid, loomi. • Suunamisel ja tähelepanu juhtimisel lisab valmivale esemele iseloomulikke detaile. • Kaunistab valmistatud eseme kasutamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab lihtsatest esemetest (kahe elemendi vaheldumisega) mustribasid esemete kaunistamiseks, • Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeoluga sobivate motiividega. • Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonid või templi abil selle omavalmistatud kohale, esemele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab looduslikke materjale koos tehiskuga, loob mustri väikekujunditest kasutades selleks looduslikke materjale (kivikesed, pulgakesed). • Kasutab esemete kujundamisel lihtsaid trükke, jäljendite vajutamist, ruumiliste esemete puhul väikevormide väljapigistamist, muljumist, liitmist. • Märkab mustri rütmi ja suudab 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset. • Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab oma valikut põhjendades kooha, kuhu see sobib. • Voolib omapärase vormiga eseme (vaasi, kausi, looma) ja kaunistab selle, valides värvi, kaunistusmotiivid ja tehnoloogia

			<p>otstarbeks vajalikke vahendeid (voolimispulk, või pisidetaile).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koostab mängudes ja vabas tegevuses (mosaiikmängud) lihtsaid mustreid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lükib varieeruva kuju, suuruse ja värviga elementidest (helmed, seemned, nõõbid) nõõrile rütmilise jada, luues kaelakee, kuusehte vms. 	<p>jätkata mustri moodustamist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab ja kasutab lihtsamaid eesti rahvusmotive – triibud, lillornament. 	<p>(maalimine, kleepimine, kraapimine).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
<p>Visuaalne keskkonna teadvustamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatleb uusi asju emotsionaalselt, elavneb, juhib nendele täiskasvanu tähelepanu. • Huvitub ümbritsevatest esemetest, taimedest, loodusnähtustest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatleb ja osutab ümbritsevatele asjadele, olles avatud uuele ja huvitavale (vikerkaar, udune aken jne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab erineva suurusega esemeid ja tajub esmaselt nähtuste omavahelisi seoseid. • Osutab esemete ühistele tunnustele. • Kirjeldab sagedamini esinevaid looduslikke materjale ja nende omadusi (käbid, kastanimunad, puulehed). • Kasutab looduslikku materjali asendusmänguasjadena. • Ühendab loodusliku materjali elementaarsete võtetega (plastiliin, savi). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab ümbritsevate esemete, ruumide ja loodusnähtuste välimust (suurust, värvi). • Korjab juhendamisel looduslikku materjali (marjad, urvad, seemned, oksad, kivikesed) meisterdamiseks või ruumi kaunistamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Märkab loodust erinevatel aastaegadel, kasutab ja väljendab saadud infot kunstitegevuses. • Kirjeldab esemete mitmeotstarbelise kasutamise võimalusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab ümbritseva keskkonna objektide sarnasusi erinevate elusolenditega (puuoks sarnaneb nõia käena, pael ussina) • Näitab ja kirjeldab nähtut suunavate küsimuste toel. • Kirjeldab mõnda omanäolist objekti lähemas ümbruses (hoone, park).
Kunsti	• Suunavate	• Vaatleb pilte,	• Suunavate	• Vaatleb omal	• Annab oma tööle	• Märkab teoseid või

vaatlemine, vestlus kunstist.	küsimuste abil leiab piltidelt, illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning nimetab neid. <ul style="list-style-type: none">• Rõõmustab, elavneb äratundmisrõõmust.	näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele. <ul style="list-style-type: none">• Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu. <ul style="list-style-type: none">• Põhjendab, miks töö või pilt meeldib.• Vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil.	algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. <ul style="list-style-type: none">• Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, nimetab materjale, mida on kasutanud oma töös.• Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.	hinnangu ja põhjendab oma arvamust. <ul style="list-style-type: none">• Põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduse kasutamist.• Tunneb ära varem vaadeldud pildi.	ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu. <ul style="list-style-type: none">• Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne mis juhtub pärast.• Kasutab raamatu illustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.
-------------------------------	--	---	---	--	--	--

Lisa 6. Valdkond MUUSIKA. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

MUUSIKA						
Üldteema	Kuni 3-aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. • Osaleb laulude esitamises (kõigub, plaksutab või laulab üksikuid silpe kaasa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid sõnu, laululõike). 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa). • Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab väljahingamisel loomuliku häälega. • Esitab laule rühmaga samas tempos. • Laulab peast teistega koos või ansambelis õpitud rahva- ja lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist. • Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid grupis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab ilmekalt loomuliku ja vaba hingamisega. • Esitab eakohaseid rahva- ja lastelaule laule nii rühmas kui ka üksi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt. keerutamine üksikult, lehvitamine, viibutamine sõrmega, kükitamine). 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule (nt kõnd ja jooks, keerutamine paarilisega). 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega • Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoestikõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis). • Osaleb laulumängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades meetrumit. • Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub ja tantsib sünkroonis koos teistega. • Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu. • Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
Muusika kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reageerib emotsionaalset muusika iseloomule 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab laulu või muusikapala huviga. • Väljendab kuulatud 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants). 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab laulu või muusikat tähelepanelikult

	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapala kuulamisel reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (plaksutab, kõigutab keha vms) 	(nt plaksutab, kõigutab keha vms).	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab vaikselt kuulata laulu ja muusikapala. 	muusikapala meeoleu erinevate muusikaliste tegevuste kaudu (nt liikumine, laulmine, pillimäng).	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamust. 	<p>kuulata ja iseloomustada kasutades eakohast sõnavara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuuldud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas). • Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat.
Pillimäng	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuuldud muusikale kehapilli (plaksutab, patsutab kaasa pulssi). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib kaasa pulssi muusika kuulamisel, liikumisel ja laulmisel, kas kehapillil või rütmipillil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks. • Eristab kuulmise järgi rütmipille, millel on mänginud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille. • Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele. • Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid kaasamänge. • Mängib pilliansamblis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasamänge. • Mängib pilliansamblis. • Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille

Lisa 7. Valdkond LIIKUMINE. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

LIIKUMINE						
Üldteema	Kuni 3-aastased	3-aastased	4-aastased	5-aastased	6-aastased	7-aastased
Liikumisteadmised	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult. • Liigub õpetaja juhendamisel ohutult. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja korralduste järgi. • Osaleb lasteaia spordipäeval. • Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab spordivahendite nimeusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas. • Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise. 	<ul style="list-style-type: none"> • Talub kaotust võistlusmängudes. • Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires. • Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele. • Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
Põhiliikumised	<ul style="list-style-type: none"> • Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste. • Kõnnib piiratud pinnal. • Säilitab kõndides ja joostes sihi. • Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhiliikumisi. • Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. • Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. • Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. • Teeb harjutusi väikevahenditega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses. • Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised. • Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu. • Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib 2-4 reeglita liikumismänge. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud). 	<ul style="list-style-type: none"> • Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt

	jooksumänge.	jooksumänge. • Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	• Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.	• Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.	• Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.	takistusriba läbimine). • Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne). • Organiseerib ise liikumismänge. • Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Spordialad: võimlemine	• Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi. • Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.	• Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. • Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega. • Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	• Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni. • Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.	• Teeb vahenditega (palliga, hübitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti. • Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes. • Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.		• Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval. • Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. • Sooritab painduvust kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	• Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes.	• Veab kelku ja sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.	• Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.	• Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid).	• Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga. • Oskab valitseda keha ja püsti tõusta	• Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele). • Sõidab nõlvakust

					<p>suuskadel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sooritab pöördeid, hoiab tasakaalu ja suusatab vahelduva libiseva sammuga. 	<p>alla põhiasendis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suusatab koordineeritud liikumisega. • Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
Tants ja rütmika	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil. • Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi. • Plaksub ja liigub vastavalt rütmile. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jäljendab liikumisega erinevaid rütme. • Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustamisele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. • Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega. • Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. • Väljendab liikumise kaudu emotsioone. • Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib vabamängus iseseisvalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkab õpetajaga või vanematega looduses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab sõita tõukerattaga ning suusatada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib lihtsamaid maastikumänge.